

مواد مخدر

از قانون تا رویه محاکم

ویژه وکلا و قضات

به همراه:

- ساده‌سازی قوانین در معانی و تفاسیر به انضمام نظریات نگارنده
- درج آراء وحدت رویه
- درج نظریات مشورتی
- آموزش دفاع و لایحه‌نویسی در دفاع مشروع
- بررسی رویه قضایی
- بررسی نمونه آراء قضایی

مولفین:

دکتر بهزاد ستاری

(وکیل پایه یک دادگستری - مدرس دانشگاه)

محمدرضا کامرانی

(وکیل پایه یک دادگستری)

چاپ اول - تیر ۱۴۰۵

انتشارات
اندیشه‌آرشد

گروه آموزشی و حقوقی حصار

برگزاری دوره های جامع (با نام دوره آلفا)، برای آزمون های وکالت، قضاوت، سردفتری، ارشد و دکتری

برگزاری دوره های نکته تست (با نام دوره مدیا تست)، برای آزمون های وکالت، قضاوت، سردفتری، ارشد و دکتری

ارائه مشاوره های تخصصی آموزشی و آزمون برای دانشجویان و داوطلبان محترم

برگزاری دوره های کاربردی مجازی و حضوری در سراسر کشور برای و کارآموزها، وکلا و قضات محترم

برگزاری همایش های حقوقی در زمینه آموزشی و کاربردی در سراسر کشور

قبول پرونده های تخصصی در زمینه های حقوقی و کیفری با تیم تخصصی گروه آموزشی حصار

۰۹۹۳-۹۹۹۹-۷۵۱

۰۹۹۳-۹۹۹۹-۷۸۱

hesarbook.com

[dr.sattari.behzad](https://www.instagram.com/dr.sattari.behzad)

t.me/amoozesh_low

مقدمە مۇلغىن:

تقدیر و تقدیم:

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات (صلاحیت، مرور زمان و رسیدگی غیابی)	۲۴
❖ مبحث اول: مقدمه‌ای از مواد مخدر یا روان‌گردان	۲۴
❖ مبحث دوم: مقررات رسیدگی به جرائم مواد روان‌گردان‌های صنعتی غیردارویی	۲۴
❖ مبحث سوم: صلاحیت تحقیقات، رسیدگی و اعتراض به احکام مواد مخدر	۲۵
◀ گفتار اول: مرجع صالح جهت انجام تحقیقات مقدماتی در جرایم مواد مخدر	۲۵
■ بند اول: صلاحیت دادسرای عمومی و انقلاب در جرایم مواد مخدر درجه ۱ تا ۶	۲۵
■ بند دوم: صلاحیت دادگاه انقلاب در جرایم مواد مخدر درجه ۷ و ۸	۲۶
■ بند سوم: مرجع صالح جهت تحقیقات در صورت تجمع درجات ۱ تا ۶ با درجات ۷ و ۸	۲۶
◀ گفتار دوم: مرجع صالح جهت رسیدگی به جرایم مواد مخدر	۲۸
■ بند اول: صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر در حوزه قضایی بخش	۲۸
■ بند دوم: صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر توسط اطفال و نوجوانان	۲۹
۱- صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر توسط نابالغ‌ها	۲۹
۲- صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر توسط بالغ‌ها	۲۹
■ بند سوم: صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر توسط روحانیون	۳۰
■ بند چهارم: صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر توسط نظامیان	۳۰
۱- صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر مربوط به نظامیان در مقام ضابط	۳۱
۲- صلاحیت رسیدگی به جرایم مکشوفه مواد مخدر مربوط به نظامیان در حین تحقیقات یا رسیدگی	۳۱
۳- صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر مربوط به نظامیان کمتر از ۱۸ سال	۳۱
■ بند پنجم: صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر در خارج از کشور	۳۲
◀ گفتار سوم: مرجع اعتراض به احکام صادره در خصوص جرایم مواد مخدر	۳۲
◀ گفتار چهارم: عدم شمول مرور زمان در جرایم مواد مخدر	۳۳
◀ گفتار پنجم: رسیدگی غیابی در جرایم مواد مخدر	۳۳
فصل دوم: تشریح مواد قانونی جرایم مواد مخدر	۳۵
❖ مبحث اول: عناصر مادی جرایم مواد مخدر یا روان‌گردان (ماده ۱)	۳۵
◀ گفتار اول: کشت خشخاش و کوکا	۳۶
◀ گفتار دوم: وارد، صادر، ارسال، تولید و ساخت	۳۶
■ بند اول: وارد یا صادر کردن	۳۶
■ بند دوم: ارسال کردن	۳۶
■ بند سوم: تولید و ساخت	۳۷
◀ گفتار سوم: خرید، فروش، حمل، نگهداری، اخفاء، توزیع، عرضه و ترانزیت	۳۷
■ بند اول: خرید و فروش	۳۷

- بند دوم: نگهداری و اخفاء ۳۸
- بند سوم: حمل ۳۹
- بند چهارم: توزیع، عرضه و ترانزیت ۳۹
- ◀ گفتار چهارم: دایر یا اداره کردن مکان برای استعمال مواد مخدر یا روان گردان ۴۱
- ◀ گفتار پنجم: استعمال مواد مخدر یا روان گردان ۴۲
- ◀ گفتار ششم: تولید، ساخت، خرید، فروش و نگهداری آلات و ادوات مربوط به استعمال ۴۳
- ◀ گفتار هفتم: فراری یا پناه دادن متهمین یا محکومین مواد مخدر یا روان گردان ۴۳
- ◀ گفتار هشتم: امحاء یا اخفاء ادله جرم مجرمان ۴۳
- ◀ گفتار نهم: قرار دادن مواد مخدر در محلی به قصد متهم کردن دیگری ۴۴
- ◀ گفتار دهم: انواع مواد مخدر ۴۵
- بند اول: دسته اول مواد مخدر ۴۶
- بند دوم: دسته دوم مواد مخدر ۴۷
- ❖ مبحث دوم: کِشت خشخاش یا کوکا (ماده ۲) ۴۹
- ◀ گفتار اول: عنصر مادی کِشت خشخاش، کوکا و شاهدانه برای تولید مواد ۴۹
- بند اول: تعریف خشخاش ۴۹
- بند دوم: تعریف کوکا ۵۰
- بند سوم: تعریف شاهدانه ۵۰
- بند چهارم: تعریف کِشت ۵۰
- ◀ گفتار دوم: عنصر روانی کِشت خشخاش، کوکا و شاهدانه ۵۱
- ◀ گفتار سوم: عنصر قانونی کِشت خشخاش، کوکا و شاهدانه ۵۱
- بند اول: مجازات کِشت در موارد سبب اقوی از مباشر ۵۳
- بند دوم: اعمال قاعده تعدد مادی نسبت به کِشت، نگهداری، حمل یا فروش ۵۴
- بند سوم: بررسی شمول ماده ۴۵ به مجازات اعدام در کِشت مرتبه چهارم ۵۴
- بند چهارم: تشدید مجازات مراتب کِشت بر اساس قاعده تکرار جرم ۵۶
- بند پنجم: عدم تعیین میزان مجازات بر اساس میزان کِشت ۵۷
- ❖ مبحث سوم: نگهداری، مخفی و یا حمل بذر، گُرز یا برگ (ماده ۳) ۵۷
- ◀ گفتار اول: عنصر مادی نگهداری، مخفی و یا حمل بذر، گُرز یا برگ ۵۷
- ◀ گفتار دوم: عنصر روانی نگهداری، مخفی و یا حمل بذر، گُرز یا برگ ۵۸
- ◀ گفتار سوم: عنصر قانونی نگهداری، مخفی و یا حمل بذر، گُرز یا برگ ۵۸

- بند اول: عدم تعیین میزان مجازات بر اساس میزان بذر، گرز یا برگ ۵۹
- بند دوم: تشدید مجازات در صورت تکرار جرایم نگهداری، مخفی و یا حمل بذر، گرز یا برگ ۵۹
- بند سوم: تشدید مجازات در صورت تعدد جرایم نگهداری، مخفی و یا حمل بذر، گرز یا برگ ۶۱
- بند چهارم: شمول تشدید مجازات به عناصر مادی نگهداری، حمل یا اخفای بذر با کشت بذر ۶۲
- ❖ مبحث چهارم: تولید، ساخت، توزیع، وارد، صادر، ارسال و فروش و در معرض فروش قرار دادن مواد مخدر سنتی (ماده ۴) ۶۲
- ◀ گفتار اول: عنصر مادی وارد، صادر، ارسال، تولید، ساخت، توزیع، فروش ۶۳
- بند اول: تعاریف بنگ، چرس، گراس، تریاک، شیر، سوخته، فثاله تریاک ۶۳
- بند دوم: وجه افتراق بین ارسال کردن با صادر کردن ۶۵
- بند سوم: ارتباط در معرض فروش قرار دادن با نگهداری، حمل و فروش ۶۷
- ◀ گفتار دوم: عنصر روانی وارد، صادر، ارسال، تولید، ساخت، توزیع، فروش ۶۸
- ◀ گفتار سوم: عنصر قانونی وارد، صادر، ارسال، تولید، ساخت، توزیع، فروش ۶۸
- بند اول: صدور حکم متناسب بر اساس میزان مواد و رعایت ماده ۱۸ قانون مجازات اسلامی ۶۹
- بند دوم: بررسی شمول ماده ۴۵ به مجازات اعدام در مقادیر بیش از ۵ کیلوگرم ۷۱
- ❖ مبحث پنجم: نگهداری، مخفی، حمل یا خرید مواد مخدر سنتی (ماده ۵) ۷۲
- ◀ گفتار اول: عنصر مادی نگهداری، مخفی، حمل یا خرید مواد مخدر سنتی ۷۳
- بند اول: شمول معاوضه به عنوان خرید و فروش ۷۴
- بند دوم: عنوان مجرمانه دادن یا گرفتن مواد مخدر به صورت رایگان ۷۵
- بند سوم: عدم تجمیع نگهداری مواد مخدر با مصرف آن ۷۶
- بند چهارم: شمول سرقت به عنوان مجرمانه حمل یا نگهداری ۷۷
- بند پنجم: تصاحب مواد مخدر از سوی مأموران ۷۷
- بند ششم: تصرف غیرقانونی مواد مخدر از سوی مأموران ۷۸
- ◀ گفتار دوم: عنصر روانی نگهداری، مخفی، حمل یا خرید مواد مخدر سنتی ۷۸
- ◀ گفتار سوم: عنصر قانونی نگهداری، مخفی، حمل یا خرید مواد مخدر سنتی ۷۹
- بند اول: شمول ماده ۴۵ به بند ۶ ماده ۵ قانون مبارزه با مواد مخدر ۸۰
- بند دوم: تشدید مجازات به دلیل زنجیره‌ای بودن و داشتن قصد مصرف داخلی ۸۰
- ❖ مبحث ششم: مقررات تکرار جرم در جرایم مربوط به مواد مخدر سنتی (ماده ۶) ۸۱
- ◀ گفتار اول: بررسی تکرار جرم در ماده ۴ تا مقادیر ۵ کیلوگرم (بند ۱ تا ۳ ماده ۴) ۸۱
- بند اول: بررسی تکرار جرم تا مقادیر ۵۰ گرم (بند ۱ ماده ۴) ۸۱
- بند دوم: بررسی تکرار جرم تا مقادیر بیش از ۵۰ تا ۵۰۰ گرم (بند ۲ ماده ۴) ۸۲
- بند سوم: بررسی تکرار جرم تا مقادیر بیش از ۵۰۰ گرم تا ۵ کیلوگرم (بند ۳ ماده ۴) ۸۳
- ◀ گفتار دوم: بررسی تکرار جرم در ماده ۵ تا مقادیر ۵ کیلوگرم (بند ۱ تا ۳ ماده ۵) ۸۳

- بند اول: بررسی تکرار جرم تا مقادیر ۵۰ گرم (بند ۱ ماده ۵)..... ۸۳
- بند دوم: بررسی تکرار جرم تا مقادیر بیش از ۵۰ تا ۵۰۰ گرم (بند ۲ ماده ۵)..... ۸۴
- بند سوم: بررسی تکرار جرم تا مقادیر بیش از ۵۰۰ گرم تا ۵ کیلوگرم (بند ۳ ماده ۵)..... ۸۵
- ◀ گفتار سوم: مجازات مرتکب در صورت تکرار جرم و رسیدن میزان مواد به بیش از ۵ کیلوگرم..... ۸۵
- ◀ گفتار چهارم: مجازات مرتکب در نتیجه تکرار جرایم مذکور از دو ماده ۴ و ۵..... ۸۵
- ◀ گفتار پنجم: بررسی تکرار جرم در مقادیر بیش از ۵ تا ۲۰ کیلوگرم (بند ۴ ماده ۵)..... ۸۶
- ◀ گفتار ششم: بررسی تکرار جرم در مقادیر بیش از ۲۰ تا ۱۰۰ کیلوگرم (بند ۵ ماده ۵)..... ۸۷
- ◀ گفتار هفتم: بررسی تکرار جرم در مقادیر بیش از ۱۰۰ کیلوگرم (بند ۶ ماده ۵)..... ۸۷
- ◀ گفتار هشتم: بررسی تکرار جرم در مقادیر زیر ۵ کیلوگرم با بیش از ۵ کیلوگرم..... ۸۸
- ◀ گفتار نهم: عدم شمول مقررات تکرار جرم در ماده ۵ و ۶ به معاونت در جرم..... ۸۹
- ❖ مبحث هفتم: ارتکاب جرایم موضوع مواد ۴ و ۵ توسط کارکنان دولت (ماده ۷)..... ۸۹
- ◀ گفتار اول: بررسی شمول انفصال به انواع کارکنان نهادها یا شرکتها..... ۹۰
- بند اول: عدم شمول انفصال به کارکنان شهرداری..... ۹۰
- بند دوم: عدم شمول انفصال به کارکنان دانشگاه آزاد..... ۹۱
- بند سوم: عدم شمول انفصال به کارکنان شرکت مخابرات..... ۹۱
- بند چهارم: عدم شمول انفصال به کارمندان شورای حل اختلاف..... ۹۱
- ◀ گفتار دوم: افزایش مدت انفصال بر اساس مرتبه تکرار..... ۹۲
- ◀ گفتار سوم: مصادیق انفصال دائم در قانون مبارزه با مواد مخدر..... ۹۲
- ❖ مبحث هشتم: خرید، فروش، ساخت، تولید و ... مواد مخدر صنعتی (ماده ۸)..... ۹۲
- ◀ گفتار اول: عنصر مادی خرید، فروش، ساخت، تولید و ... مواد مخدر صنعتی..... ۹۳
- بند اول: شمول تعدد مادی به جرایم تولید و نگهداری..... ۹۳
- بند دوم: تحقق عنوان مباشر، شریک و معاون به فروشنده مواد مخدر..... ۹۴
- بند سوم: شمول تعدد مادی به جرایم نگهداری و فروش..... ۹۵
- ◀ گفتار دوم: عنصر روانی خرید، فروش، ساخت، تولید و ... مواد مخدر صنعتی..... ۹۶
- بند اول: ادعای جهل به موضوع از سوی مرتکب و نحوه احراز آن..... ۹۶
- بند دوم: ادعای جهل به میزان و نوع مواد مخدر یا روانگردان..... ۹۷
- ◀ گفتار سوم: عنصر قانونی خرید، فروش، ساخت، تولید و ... مواد مخدر صنعتی..... ۹۹
- بند اول: شرایط سقوط مجازات اعدام در موارد بیش از ۳۰ تا ۱۰۰ گرم..... ۱۰۱
- ۱- عدم اهمیت مجموع مواد مکشوفه در سوابق قبلی..... ۱۰۱
- ۲- عدم اهمیت توزیع یا فروش قسمتی از مواد مکشوفه..... ۱۰۲
- ۳- عدم تسری تبصره ۱ ماده ۸ در صورت بیش از ۱۰۰ گرم بودن مواد..... ۱۰۲
- بند دوم: انفصال دائم برای کارکنان دولت در جرائم مربوط به مواد روان گردان..... ۱۰۳

- بند سوم: شمول مجازات نسبت به مایع آبکار ۱۰۳
- بند چهارم: مقررات مربوط به تعدد مادی در جرایم مواد مخدر و روان گردان ۱۰۴
- ۱- هرگاه جرایم، مختلف نباشند ۱۰۴
- ۱- هرگاه جرایم، مختلف باشند ۱۰۵
- ۱-۱- جرایم ارتكابی تا ۳ جرم باشد ۱۰۶
- ۲-۱- جرایم ارتكابی، بیش از ۳ جرم باشد ۱۰۷
- ❖ مبحث نهم: مقررات تکرار جرم در جرایم مواد مخدر صنعتی (ماده ۹) ۱۰۹
- گفتار اول: نحوه تشدید مجازات تکرار جرم در بندهای ۱ تا ۴ ماده ۸ ۱۰۹
- گفتار دوم: شمول مجازات اعدام در صورت تجمیع مواد به ۳۰ گرم و بالاتر ۱۱۰
- گفتار سوم: عدم شمول مجازات اعدام در صورت تجمیع مواد تا زیر ۳۰ گرم ۱۱۱
- گفتار چهارم: عدم لزوم رعایت مقررات تکرار جرم قانون مجازات اسلامی در مواد ۶ و ۹ ۱۱۲
- گفتار پنجم: موثر نبودن سوابق جرایم مواد دیگر در تکرار جرم ماده ۹ ۱۱۳
- گفتار ششم: لزوم شمول تکرار جرم به ارتكاب مجدد جرم در بندهای مقرر در ماده ۸ ۱۱۳
- گفتار هفتم: عدم تأثیر نوع عنصر مادی در تحقق تکرار جرم ۱۱۴
- گفتار هشتم: عدم تأثیر نوع مواد در تحقق تکرار جرم ۱۱۵
- گفتار نهم: امکان اعمال تخفیف در موارد تکرار جرم ۱۱۵
- ❖ مبحث دهم: قاچاق مسلحانه مواد مخدر یا روان گردان (ماده ۱۱) ۱۱۶
- گفتار اول: تعریف و مفهوم قاچاق ۱۱۷
- گفتار دوم: عدم نیاز به استفاده از سلاح در تحقق قاچاق مسلحانه ۱۱۷
- گفتار سوم: عدم لزوم به مسلح بودن همه مرتکبان در قاچاق مسلحانه ۱۱۸
- گفتار چهارم: عدم تأثیر میزان و نوع مواد در تحقق قاچاق مسلحانه ۱۱۸
- گفتار پنجم: عدم شمول قاچاق مسلحانه به پیش‌سازهای مواد مخدر یا روان گردان ۱۱۹
- گفتار ششم: شمول مجازات قاچاق مسلحانه به مباشر، مادی، معنوی و شرکا ۱۱۹
- ❖ مبحث یازدهم: وارد کردن مواد به زندان یا بازداشتگاه یا اردوگاه بازپروری (ماده ۱۲) ۱۱۹
- گفتار اول: عنصر مادی جرم وارد کردن مواد به زندان یا بازداشتگاه یا اردوگاه بازپروری ۱۲۰
- بند اول: تشریح عنصر مادی وارد کردن ۱۲۰
- بند دوم: مصادیق وارد کردن مواد به زندان یا بازداشتگاه یا اردوگاه بازپروری ۱۲۱
- بند سوم: مراکز مشمول ماده ۱۲ این قانون ۱۲۱
- بند چهارم: اجبر کردن یا به خدمت گماردن افراد برای وارد کردن مواد ۱۲۲
- گفتار دوم: عنصر روانی وارد کردن مواد به داخل زندان یا بازداشتگاه یا اردوگاه ۱۲۳
- بند اول: تحقق جرم وارد کردن مواد به داخل زندان یا بازداشتگاه به صورت غیر عمدی ۱۲۳
- بند دوم: عدم تأثیر انگیزه مرتکب در تحقق یا عدم تحقق جرم ۱۲۴

- ◀ گفتار سوم: عنصر قانونی وارد کردن مواد به داخل زندان یا بازداشتگاه یا اردوگاه ۱۲۵
- بند اول: مجازات وارد کردن مواد مخدر و روان گردان به داخل زندان، بازداشتگاه یا اردوگاه ۱۲۵
- بند دوم: شمول تعدد مادی به جرم وارد کردن با سایر عناصر مادی ۱۲۶
- بند سوم: شمول قاعده تکرار نسبت به وارد کردن مواد به زندان، بازداشتگاه یا اردوگاه ۱۲۷
- ۱- قاعده تکرار جرم در وارد کردن مواد مخدر سنتی به زندان، بازداشتگاه یا اردوگاه ۱۲۷
- ۲- قاعده تکرار جرم در وارد کردن مواد روان گردان به زندان، بازداشتگاه یا اردوگاه ۱۲۸
- بند چهارم: شمول قاعده تکرار جرم در وارد کردن مواد مخدر با سایر عناوین مجرمانه ۱۲۹
- بند پنجم: عدم شمول ماده ۱۲ به تبصره‌های مواد ۴ و ۸ ۱۲۹
- بند ششم: شمول تخفیف مجازات به جرم وارد کردن مواد مخدر یا روان گردان ۱۳۱
- بند هفتم: عدم شمول ماده ۱۲ به جرایم موضوع ماده ۳ ۱۳۱
- ❖ مبحث دوازدهم: مُعد کردن واحدهای صنعتی، تجاری و خدماتی برای تولید و ... (ماده ۱۳) ۱۳۲
- ◀ گفتار اول: عنصر مادی مُعد یا استفاده کردن از واحدها برای تولید یا ... مواد مخدر ۱۳۲
- بند اول: مُعد ساختن واحدهای صنعتی، تجاری، خدماتی و مسکونی ۱۳۳
- بند دوم: مورد استفاده قرار دادن واحدهای صنعتی، تجاری، خدماتی و مسکونی ۱۳۳
- بند سوم: در اختیار دیگری قرار دادن واحدهای صنعتی، تجاری، خدماتی و مسکونی ۱۳۳
- بند چهارم: شمول عنصر مادی «ساخت» به ماده ۱۳ ۱۳۳
- بند پنجم: شمول عناصر مادی «فروش» و «در معرض فروش قرار دادن» به ماده ۱۳ ۱۳۴
- بند ششم: عدم شمول عناصر مادی ارسال، صادر و ... به ماده ۱۳ ۱۳۵
- ◀ گفتار دوم: عنصر روانی مُعد کردن واحدهای صنعتی، تجاری و خدماتی برای تولید و ... ۱۳۵
- ◀ گفتار سوم: عنصر قانونی مُعد کردن واحدهای صنعتی، تجاری و خدماتی برای تولید و ... ۱۳۶
- بند اول: عدم لزوم به داشتن مجوز یا پروانه برای اجرای ماده ۱۳ ۱۳۶
- بند دوم: امکان ضبط قسمتی از واحدهای براساس قابلیت تفکیک آن‌ها ۱۳۷
- ❖ مبحث سیزدهم: دایر یا اداره کردن مکان برای استعمال مواد مخدر یا روان گردان (ماده ۱۴) ۱۳۸
- ◀ گفتار اول: عنصر مادی دایر یا اداره کردن مکان برای استعمال مواد مخدر یا روان گردان ۱۳۸
- بند اول: دایر کردن مکان برای استعمال مواد مخدر یا روان گردان ۱۳۹
- بند دوم: اداره کردن مکان برای استعمال مواد مخدر یا روان گردان ۱۴۰
- ◀ گفتار دوم: عنصر روانی دایر یا اداره کردن مکان برای استعمال مواد مخدر یا روان گردان ۱۴۰
- ◀ گفتار سوم: عنصر قانونی دایر یا اداره کردن مکان برای استعمال مواد مخدر یا روان گردان ۱۴۰
- بند اول: تشدید مجازات در صورت استفاده از واحدهای تولیدی یا تجاری و یا خدماتی ۱۴۱
- بند دوم: عدم شمول تعدد مجازات به دایرکننده و اداره‌کننده مکان ۱۴۱
- بند سوم: شمول تعدد مجازات به دایر یا اداره کردن مکان‌های مختلف ۱۴۲
- بند چهارم: شمول تعدد مجازات به جرم دایر یا اداره کردن با سایر عناوین مجرمانه ۱۴۲

- بند پنجم: ضبط مکان مورد استفاده برای توزیع یا استعمال مواد مخدر یا روان گردان ۱۴۲
- بند ششم: مقررات تکرار جرم در دایر یا اداره کردن مکان برای استعمال مواد ۱۴۳
- ❖ مبحث چهاردهم: تکلیف معتادان به ترک اعتیاد (ماده ۱۵) ۱۴۳
- ◀ گفتار اول: تعریف اعتیاد و معتاد ۱۴۴
- ◀ گفتار دوم: تکلیف معتادان به ترک اعتیاد ۱۴۴
- ◀ گفتار سوم: لزوم احراز اعتیاد از طرق لازم ۱۴۵
- ◀ گفتار چهارم: تجاهر به اعتیاد ۱۴۶
- ◀ گفتار پنجم: تکالیف دولت در خصوص معتادان ۱۴۷
- ❖ مبحث پانزدهم: نگهداری معتادان در مراکز دولتی و مجاز درمان و کاهش آسیب (ماده ۱۶) ۱۴۷
- ◀ گفتار اول: عنصر مادی جرم عدم ترک اعتیاد ۱۴۸
- ◀ گفتار دوم: عنصر روانی جرم عدم ترک اعتیاد ۱۴۸
- ◀ گفتار سوم: عنصر قانونی جرم عدم ترک اعتیاد ۱۴۸
- بند اول: صلاحیت انجام تحقیقات و رسیدگی به جرم اعتیاد ۱۴۹
- بند دوم: اختیار دادگاه در تعلیق تعقیب معتاد ۱۴۹
- ❖ مبحث شانزدهم: ابطال گذرنامه و ممنوع الخروجی برای اتباع ایرانی (ماده ۱۷) ۱۴۹
- ◀ گفتار اول: شمول ماده ۱۷ به سایر عناصر مادی ۱۵۰
- ◀ گفتار دوم: عدم تأثیر انگیزه مرتکب در اعمال منع خروج از کشور ۱۵۱
- ◀ گفتار سوم: عدم تأثیر نوع و میزان مواد در منع خروج از کشور ۱۵۱
- ◀ گفتار چهارم: شمول ممنوع الخروجی به اتباع ایرانی ۱۵۱
- ◀ گفتار پنجم: عدم شمول مقررات تخفیف یا تعلیق مجازات به منع خروج از کشور ۱۵۱
- ◀ گفتار ششم: عدم لزوم به داشتن گذرنامه برای اعمال مجازات منع خروج از کشور ۱۵۲
- ❖ مبحث هفدهم: اجیر کردن یا به خدمت گماردن اشخاص (ماده ۱۸) ۱۵۲
- ◀ گفتار اول: عنصر مادی اجیر کردن یا به خدمت گماردن اشخاص ۱۵۲
- بند اول: اجیر کردن اشخاص ۱۵۲
- ۱- وجه تمایز اجیر کردن با معاونت در جرم ۱۵۳
- ۲- تحقق بزه اجیر کردن با بیش از یک نفر ۱۵۳
- بند دوم: به خدمت گماردن اشخاص ۱۵۴
- بند سوم: سازماندهی اشخاص ۱۵۴
- بند چهارم: مدیریت اشخاص ۱۵۵
- بند پنجم: پشتیبانی مالی ۱۵۵
- بند ششم: سرمایه گذاری ۱۵۵
- ◀ گفتار دوم: عنصر روانی اجیر کردن یا به خدمت گماردن اشخاص ۱۵۶

- ◀ گفتار سوم: عنصر قانونی اجیر کردن یا به خدمت گماردن اشخاص..... ۱۵۶
- بند اول: عدم شمول تعدد مادی به تعدد عناصر مادی نسبت به اشخاص و رفتار معین ۱۵۷
- بند دوم: شرایط و صلاحیت دادگاه در ارتباط با اجیر کردن ۱۵۷
- بند سوم: شمول مجازات اعدام به سرکرده یا رئیس باند یا شبکه..... ۱۵۸
- ❖ مبحث هیجدهم: استعمال مواد توسط غیرمعتاد (ماده ۱۹)..... ۱۵۸
- ◀ گفتار اول: عنصر مادی استعمال مواد ۱۵۸
- ◀ گفتار دوم: عنصر روانی استعمال مواد ۱۵۹
- بند اول: عدم تحقق جرم استعمال، همراه با عنصر روانی در استعمال مواد غیرمخدر ۱۵۹
- بند دوم: عدم تأثیر انگیزه در تحقق یا عدم تحقق جرم استعمال ۱۵۹
- ◀ گفتار سوم: عنصر قانونی استعمال مواد ۱۶۰
- بند اول: شمول تعدد مادی به استعمال مواد مخدر سنتی و صنعتی ۱۶۰
- بند دوم: شمول استعمال کدئین و متادون به ماده ۱۹ ۱۶۱
- بند سوم: عدم امکان تشدید مجازات برای تکرار استعمال در مرتبه‌های بالاتر ۱۶۱
- بند چهارم: امکان تشدید مجازات برای جرم استعمال با سایر جرایم ۱۶۱
- ❖ مبحث نوزدهم: ساخت، خرید و فروش و ... آلات مخصوص تولید یا استعمال مواد (ماده ۲۰) ۱۶۲
- ❖ گفتار اول: عنصر مادی وارد کردن، ساختن، خرید و فروش آلات و ادوات ۱۶۳
- بند اول: مخصوص بودن آلات و ادوات در ساختن، وارد کردن، خرید و فروش ۱۶۳
- بند دوم: عدم لزوم به مخصوص بودن آلات و ادوات در حمل، نگهداری و اخفاء ۱۶۴
- بند سوم: عدم تسری ماده ۲۰ به خارج کردن آلات و ادوات از کشور ۱۶۴
- بند چهارم: تسری ماده ۲۰ به عناصر مادی ساخت و توزیع آلات و ادوات ۱۶۵
- بند پنجم: تسری در معرض فروش قرار دادن آلات و ادوات به نگهداری ۱۶۵
- ◀ گفتار دوم: عنصر روانی وارد کردن، ساخت، خرید و فروش آلات و ادوات ۱۶۵
- ◀ گفتار سوم: عنصر قانونی وارد کردن، ساخت، خرید و فروش آلات و ادوات ۱۶۶
- بند اول: جرم نبودن خرید، فروش، حمل، نگهداری، تولید آلات و ادوات عتیقه ۱۶۶
- بند دوم: شمول تعدد جرم به جرم نگهداری آلات و ادوات و جرم استعمال ۱۶۶
- بند سوم: عدم شمول تعدد جرم به ساخت آلات و ادوات و نگهداری آن‌ها ۱۶۷
- بند چهارم: عدم شمول ماده ۲۰ به آلات و ادوات مخصوص تولید پیش‌سازها ۱۶۷
- بند پنجم: عدم امکان تشدید مجازات برای تکرار استعمال در مرتبه‌های بالاتر ۱۶۷
- بند ششم: امکان تشدید مجازات برای جرم استعمال با سایر جرایم ۱۶۸
- ❖ مبحث بیستم: پناه یا فراری دادن متهم در جرایم مواد مخدر (ماده ۲۱)..... ۱۶۸
- ◀ گفتار اول: عنصر مادی پناه یا فراری دادن متهم در جرایم مواد مخدر ۱۶۹
- بند اول: عنصر مادی پناه دادن متهم ۱۶۹
- بند دوم: عنصر مادی فراری دادن متهم ۱۶۹

- بند سوم: عنصر مادی همکاری یا مساعدت در پناه یا فراری دادن متهم..... ۱۶۹
- ◀ گفتار دوم: عنصر روانی پناه یا فراری دادن متهم در جرایم مواد مخدر ۱۷۰
- ◀ گفتار سوم: عنصر قانونی پناه یا فراری دادن متهم در جرایم مواد مخدر ۱۷۰
- بند اول: شمول جرم پناه یا فراری دادن متهمان جرایم مواد مخدر..... ۱۷۲
- بند دوم: عدم شمول مجازات موضوع ماده ۲۱ به پناه یا فراری دادن مرتکب..... ۱۷۲
- بند سوم: مرجع صالح به رسیدگی به جرم پناه یا فراری دادن متهم..... ۱۷۲
- بند چهارم: جمع مجازات جرایم مواد مخدر با جرم موضوع ماده ۲۱ ۱۷۳
- بند پنجم: عدم لزوم به محکومیت متهم اصلی..... ۱۷۳
- بند ششم: تخفیف مجازات نسبت به اُفرای درجه یک متهم ۱۷۴
- بند هفتم: تشدید مجازات نسبت به مأموران انتظامی، قضایی و زندان ۱۷۴
- ❖ مبحث بیست و یکم: پناه یا فراری دادن متهم، پس از دستگیری (ماده ۲۲) ۱۷۵
- ◀ گفتار اول: عنصر مادی پناه دادن یا فراری دادن متهم پس از دستگیری یا محکوم ۱۷۶
- ◀ گفتار دوم: عنصر روانی پناه دادن یا فراری دادن متهم پس از دستگیری یا محکوم ۱۷۶
- بند اول: عدم تأثیر انگیزه در تحقق یا عدم تحقق پناه دادن یا فراری دادن متهم..... ۱۷۷
- بند دوم: تأثیر اشتباه در علم به موضوع در تعیین مجازات مرتکب..... ۱۷۷
- ◀ گفتار سوم: عنصر قانونی پناه دادن یا فراری دادن متهم پس از دستگیری یا محکوم..... ۱۷۸
- بند اول: تشدید مجازات نسبت به مأموران انتظامی، امنیتی، قضایی و زندان ۱۷۹
- بند دوم: تأثیر مجازات متهم اصلی در مجازات پناه‌دهنده یا فراری‌دهنده، قبل از قطعیت ۱۸۰
- بند سوم: تأثیر مجازات متهم اصلی در مجازات پناه‌دهنده یا فراری‌دهنده، پس از قطعیت ۱۸۰
- ❖ مبحث بیست و دوم: امحاء یا اخفاء ادله جرم مواد مخدر یا روان‌گردان (ماده ۲۳) ۱۸۱
- ◀ گفتار اول: عنصر مادی امحاء یا اخفاء ادله جرم مواد مخدر یا روان‌گردان ۱۸۱
- بند اول: امحاء ادله جرم مواد مخدر یا روان‌گردان ۱۸۱
- بند دوم: اخفاء ادله جرم مواد مخدر یا روان‌گردان..... ۱۸۲
- ◀ گفتار دوم: عنصر روانی امحاء یا اخفاء ادله جرم مواد مخدر یا روان‌گردان..... ۱۸۳
- بند اول: عدم تأثیر انگیزه در تحقق یا عدم تحقق جرم ۱۸۳
- بند دوم: تأثیر اشتباه در علم به موضوع در تعیین مجازات مرتکب..... ۱۸۴
- ◀ گفتار سوم: عنصر قانونی امحاء یا اخفاء ادله جرم مواد مخدر یا روان‌گردان ۱۸۴
- بند اول: شمول مجازات جرم ماده ۲۳ به جعل یا مخدوش کردن ادله جرم ۱۸۵
- بند دوم: عدم شمول تعدد جرم به امحاء یا اخفاء مواد از سوی متهم اصلی..... ۱۸۵
- ❖ مبحث بیست و سوم: تکلیف به گزارش کشت خشخاش یا کوکا یا شاهدانه (ماده ۲۴) ۱۸۶
- ◀ گفتار اول: الزام به گزارش کردن کشت خشخاش یا کوکا یا شاهدانه ۱۸۷
- ◀ گفتار دوم: اشخاص مکلف به گزارش کشت خشخاش یا کوکا یا شاهدانه ۱۸۷

- ❖ مبحث بیست و چهارم: مجازات عدم گزارش کِشت خشخاش یا کوکا یا شاهدانه (ماده ۲۵) ۱۸۸
- < گفتار اول: عنصر مادی عدم گزارش کِشت خشخاش، کولا یا شاهدانه ۱۸۸
- < گفتار دوم: عنصر روانی عدم گزارش کِشت خشخاش، کولا یا شاهدانه ۱۸۹
- < گفتار سوم: عنصر قانونی عدم گزارش کِشت خشخاش، کولا یا شاهدانه ۱۸۹
- ❖ مبحث بیست و پنجم: افترای عملی (ماده ۲۶) ۱۹۰
- < گفتار اول: عنصر مادی قرار دادن مواد مخدر یا آلات و ادوات به قصد متهم کردن دیگری ۱۹۰
- بند اول: مصادیق قرار دادن مواد مخدر یا آلات و ادوات به قصد متهم کردن دیگری ۱۹۱
- بند دوم: متعلق به دیگری قلمداد کردن ۱۹۱
- بند سوم: شروع به افترای عملی ۱۹۲
- < گفتار دوم: عنصر روانی قرار دادن مواد مخدر یا آلات و ادوات به قصد متهم کردن دیگری ۱۹۲
- بند اول: یقین مرتکب به بی‌گناه بودن دیگری ۱۹۳
- بند دوم: قرار دادن مواد مخدر، بدون اطلاع دیگری ۱۹۳
- بند سوم: اشتباه در هویت دیگری برای متهم کردن وی ۱۹۳
- < گفتار سوم: عنصر قانونی قرار دادن مواد مخدر یا آلات و ادوات به قصد متهم کردن دیگری ۱۹۴
- بند اول: عدم لزوم به تحت تعقیب قرار گرفتن دیگری ۱۹۴
- بند دوم: دادگاه صالح جهت رسیدگی به جرم موضوع ماده ۲۶ ۱۹۵
- بند سوم: شمول مقررات عام تکرار جرم در افترای عملی ۱۹۵
- بند چهارم: عدم شمول مقررات تعدد جرم به عناصر مادی حمل و نگهداری با افترای عملی ۱۹۵
- بند پنجم: قرار دادن موارد غیر از مصادیق ماده ۲۶ ۱۹۶
- ❖ مبحث بیست و ششم: افترای ساده (بیانی) (ماده ۲۷) ۱۹۶
- < گفتار اول: عنصر مادی افترای ساده ۱۹۶
- بند اول: طرق ارتکاب جرم افترای ساده ۱۹۷
- بند دوم: شروط تحقق جرم افترای ساده ۱۹۷
- بند سوم: وجه تمایز افترای ساده عام با افترای ساده خاص ۱۹۷
- < گفتار دوم: عنصر روانی افترای ساده ۱۹۸
- بند اول: لزوم یقین مرتکب به بی‌گناه بودن بزه‌دیده در جرم افترای ساده ۱۹۹
- بند دوم: عدم تحقق جرم به دلیل اثبات صحتِ اتهام انتسابی، توسط مُفتری ۱۹۹
- < گفتار سوم: عنصر قانونی افترای ساده ۱۹۹
- بند اول: عدم شمول مجازات افترای ساده در اشتباه نسبت دادن عنوان مجرمانه ۲۰۰
- بند دوم: عدم لزوم به ذکر مشخصات دقیق جرم در تحقق جرم افترا ۲۰۰
- بند سوم: دادگاه صالح جهت رسیدگی به جرم افترای ساده ۲۰۱
- بند چهارم: قابل گذشت بودن جرم افترای ساده ۲۰۱

- ❖ مبحث بیست و هفتم: ضبط اموال حاصل از قاچاق مواد مخدر یا روان گردان (ماده ۲۸)..... ۲۰۱
- گفتار اول: اطلاق قاچاق به کلیه جرایم مواد مخدر یا روان گردان..... ۲۰۲
- گفتار دوم: وجه تمایز بین ماده ۲۸ با جرم پولشویی..... ۲۰۲
- گفتار سوم: مصادیق احراز اموال تحصیل شده از جرایم مواد مخدر یا روان گردان..... ۲۰۲
- گفتار چهارم: ضبط اموال متهمان فراری در صورت وجود ادله کافی..... ۲۰۳
- گفتار پنجم: ضبط مال در صورت ظن نزدیک به علم..... ۲۰۳
- گفتار ششم: ضبط وسایل نقلیه مستقر در محیط درگیری مسلحانه قاچاقچیان..... ۲۰۴
- ❖ مبحث بیست و هشتم: واریز جریمه‌ها به حساب درآمد عمومی (ماده ۲۹)..... ۲۰۴
- ❖ مبحث بیست و نهم: ضبط وسایل نقلیه حامل مواد مخدر یا روان گردان (ماده ۳۰)..... ۲۰۵
- گفتار اول: وسایل نقلیه قابل ضبط به نفع دولت..... ۲۰۵
- بند اول: شمول ضبط وسایل نقلیه به عنصر مادی حمل..... ۲۰۶
- بند دوم: عدم شمول ضبط وسایل نقلیه به سایر عناصر مادی..... ۲۰۶
- بند سوم: ممنوعیت هرگونه استفاده یا بهره‌برداری از وسایل نقلیه ضبط شده..... ۲۰۷
- بند چهارم: اقدامات لازم، پس از توقیف وسایل نقلیه..... ۲۰۸
- بند پنجم: عدم تأثیر نوع و میزان مواد در ضبط وسایل نقلیه..... ۲۰۸
- بند ششم: وجود ادله کافی برای ضبط خودرو..... ۲۰۸
- بند هفتم: اقدامات پیشگیرانه در خصوص عدم سوءاستفاده از ماده ۳۰..... ۲۰۹
- گفتار دوم: نحوه اعتراض ثالث نسبت به ضبط خودرو..... ۲۱۰
- بند اول: نحوه ورود شخص ثالث در مرحله تحقیقات مقدماتی..... ۲۱۳
- بند دوم: نحوه ورود شخص ثالث در مرحله رسیدگی و قبل از صدور حکم بدوی..... ۲۱۴
- بند سوم: نحوه اعتراض شخص ثالث، پس از صدور حکم بدوی..... ۲۱۴
- بند چهارم: نحوه اعتراض شخص ثالث، پس از قطعیت حکم..... ۲۱۴
- گفتار سوم: ساخت یا تعبیه جاسازی جهت حمل مواد مخدر در وسایل نقلیه..... ۲۱۵
- بند اول: عنصر مادی ساخت یا تعبیه جاسازی..... ۲۱۵
- ۱- ساختن جاسازی..... ۲۱۵
- ۲- تعبیه جاسازی..... ۲۱۵
- بند دوم: عنصر روانی ساخت یا تعبیه جاسازی..... ۲۱۶
- ۱- لزوم احراز سوءنیت عام و سوءنیت خاص..... ۲۱۶
- ۲- ساختن جاسازی، جهت حمل سایر آلات و ادوات مجرمانه..... ۲۱۷
- بند سوم: عنصر قانونی ساخت یا تعبیه جاسازی..... ۲۱۷
- ۱- تأثیر حمل در مجازات ساخت یا تعبیه جاسازی..... ۲۱۷
- ۲- شمول تعدد مادی به عناصر مادی ساخت یا تعبیه جاسازی و حمل مواد..... ۲۱۸

- ❖ مبحث سی‌ام: حبس بدل از جزای نقدی و تقسیط جزای نقدی (ماده ۳۱)..... ۲۱۸
- < گفتار اول: حبس بدل از جزای نقدی ۲۱۹
- < گفتار دوم: حداکثر طول مدت حبس بدل از جزای نقدی ۲۱۹
- < گفتار سوم: امکان تقسیط جزای نقدی..... ۲۱۹
- < گفتار چهارم: تقسیط جزای نقدی با اخذ تضمین از شخص ثالث ۲۱۹
- ❖ مبحث سی و یکم: نحوه تجدیدنظرخواهی و فرجام‌خواهی از احکام مواد مخدر (ماده ۳۲) ۲۲۰
- < گفتار اول: فرجام‌خواهی نسبت به حکم جرایم موضوع ماده ۳۰۲ ۲۲۱
- < گفتار دوم: تجدیدنظرخواهی نسبت به حکم جرایم غیرموضوع ماده ۳۰۲ ۲۲۱
- < گفتار اول: عطف به ماسبق شدن ماده ۴۲۸ به احکام اعدام قبل از ۱۳۹۴ ۲۲۱
- ❖ مبحث سی و دوم: تشکیل ستاد به منظور پیشگیری از اعتیاد و مبارزه با قاچاق (ماده ۳۳) ۲۲۲
- ❖ مبحث سی و سوم: اجازه تهیه و تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی به ستاد (ماده ۳۴) ۲۲۴
- ❖ مبحث سی و چهارم: وادار کردن مجبورین به مصرف یا ارتکاب جرایم مواد مخدر (ماده ۳۵) ۲۲۴
- < گفتار اول: عناصر مادی وادار، اجبار، تزریق و ترغیب ۲۲۵
- بند اول: وادار کردن اطفال و نوجوانان به مصرف و ارتکاب جرایم مواد مخدر ۲۲۵
- بند دوم: مجبور کردن دیگری به مصرف مواد مخدر ۲۲۶
- بند سوم: تزریق مواد به دیگری از روی اجبار ۲۲۶
- بند چهارم: وارد کردن مواد به بدن دیگری به هر طریق ۲۲۶
- بند پنجم: ترغیب اطفال و نوجوانان و دیگران به مصرف یا ارتکاب جرایم مواد مخدر ۲۲۷
- بند ششم: ترغیب اطفال و نوجوانان و دیگران از طریق سامانه‌های رایانه‌ای ۲۲۷
- < گفتار دوم: عنصر روانی وادار، اجبار، تزریق و ترغیب ۲۲۷
- < گفتار سوم: عنصر قانونی وادار، اجبار، تزریق و ترغیب ۲۲۷
- ❖ مبحث سی و پنجم: تکلیف دادگاه به درج مشخصات دقیق اموال مصادره‌شده (ماده ۳۶) ۲۲۸
- < گفتار اول: امکان قید مشخصات دقیق اموال مصادره شده، پس از صدور حکم ۲۲۹
- < گفتار دوم: ضمانت اجرایی عدم قید مشخصات دقیق اموال مصادره شده در حکم صادره ۲۲۹
- < گفتار سوم: تکلیف محاکم به ارسال رونوشت کلیه احکام صادرشده ۲۲۹
- ❖ مبحث سی و ششم: حداکثر مدت بازداشت موقت در جرایم مواد مخدر (ماده ۳۷) ۲۳۰
- < گفتار اول: موارد صدور قرار بازداشت موقت در جرایم مواد مخدر ۲۳۰
- < گفتار دوم: مدت بازداشت موقت در جرایم مواد مخدر ۲۳۱
- < گفتار سوم: حداکثر مدت بازداشت موقت در جرایم مواد مخدر ۲۳۱
- < گفتار چهارم: محکومیت انتظامی برای صدور قرار تأمین کیفری نامتناسب ۲۳۲
- ❖ مبحث سی و هفتم: تخفیف مجازات در جرایم مواد مخدر (ماده ۳۸) ۲۳۳
- < گفتار اول: لزوم وجود جهات تخفیف، برای اعمال تخفیف ۲۳۳

- ۱- گفتار دوم: نحوه اعمال تخفیف مجازات در مجازات‌های غیر ثابت ۲۳۴
- ۲- گفتار سوم: نحوه اعمال تخفیف مجازات در مجازات‌های ثابت ۲۳۵
- ۳- گفتار چهارم: مفهوم تخفیف مجازات تا نصف حداقل ۲۳۵
- ۴- گفتار پنجم: لزوم ذکر علت در تعیین مجازات حبس به بیش از حداقل آن ۲۳۶
- ۵- گفتار ششم: اختیار دادگاه در اعمال تخفیف و تعیین نوع تخفیف ۲۳۷
- ۶- گفتار هفتم: عدم امکان تبدیل مجازات در جرایم مواد مخدر ۲۳۷
- ۱- نحوه اعمال تخفیف در مجازات حبس ابد ۲۳۸
- ۲- نحوه اعمال تخفیف در مجازات اعدام ۲۳۹
- ۳- گفتار هشتم: امکان اعمال تخفیف مجازات در موارد تعدد و تکرار جرم ۲۳۹
- ۴- گفتار نهم: عدم تأثیر گذشت شاکی در اعمال تخفیف مجازات مقرر در ماده ۲۷۷ ق.آ.د.ک ۲۴۰
- ۵- گفتار دهم: عدم امکان اعمال تخفیف برای دو مرتبه ۲۴۰
- ۶- گفتار یازدهم: امکان اعمال تخفیف، پس از صدور حکم ۲۴۱
- ۷- مبحث سی و هشتم: عدم تأثیر محکومیت‌های قبل از سال ۱۳۶۷ در تکرار جرم (ماده ۳۹) ۲۴۱
- ۸- مبحث سی و نهم: قاچاق پیش‌سازهای مواد مخدر و روان‌گردان (ماده ۴۰) ۲۴۲
- ۱- گفتار اول: عناصر مادی قاچاق پیش‌سازها و قاچاق کدئین و متادون ۲۴۲
- ۲- بند اول: انواع پیش‌سازهای مواد مخدر یا روان‌گردان ۲۴۳
- ۳- بند دوم: عدم شمول اخفاء، توزیع، ارسال و در معرض فروش قرار دادن پیش‌سازها ۲۴۳
- ۴- بند سوم: عدم شمول حمل، اخفاء، توزیع، ارسال و در معرض فروش قرار دادن کدئین و متادون ۲۴۴
- ۵- گفتار دوم: عنصر روانی قاچاق پیش‌سازهای مواد مخدر یا روان‌گردان ۲۴۴
- ۶- بند اول: لزوم احراز سوءنیت عام و سوءنیت خاص مرتکب ۲۴۵
- ۷- بند دوم: عدم شمول جرم مصرف متادون یا کدئین به معتادان در حال ترک ۲۴۵
- ۸- گفتار سوم: عنصر قانونی قاچاق پیش‌سازهای مواد مخدر یا روان‌گردان ۲۴۶
- ۹- بند اول: شمول مصرف متادون یا کدئین به مجازات استعمال مواد مخدر ۲۴۷
- ۱۰- بند دوم: شمول تعدد مادی به نگهداری پیش‌سازها و نگهداری مواد روان‌گردان ۲۴۷
- ۱۱- بند سوم: شمول تکرار جرم به قاچاق پیش‌سازها طبق ماده ۶ ۲۴۷
- ۱۲- مبحث چهارم: عدم شمول مجازات مواد در مصارف پزشکی، تحقیقاتی و صنعتی (ماده ۴۱) ۲۴۸
- ۱- گفتار اول: قاچاق مواد مخدر برای مصارف پزشکی، تحقیقاتی و صنعتی ۲۴۸
- ۲- گفتار دوم: کشت شقایق ۲۴۸
- ۳- مبحث چهل و یکم: نگهداری بخشی از محکومان در اردوگاه‌های خاص (ماده ۴۲) ۲۴۹
- ۴- گفتار اول: اردوگاه‌های خاص با شرایط سخت و عادی ۲۴۹
- ۵- گفتار دوم: اهمیت اردوگاه‌های خاص در پیشگیری و کاهش جرایم ۲۵۰
- ۶- مبحث چهل و دوم: تعقیب محموله‌های تحت کنترل در قلمرو داخلی و خارجی (ماده ۴۳) ۲۵۰

- ◀ گفتار اول: اهمیت تعقیب محموله‌های تحت کنترل در قلمرو داخلی و خارجی ۲۵۱
- ◀ گفتار دوم: اختیارات دادستان کل کشور در تعیین صلاحیت محلی ۲۵۱
- ❖ مبحث چهل و سه: شناسایی و تعقیب شبکه‌های قاچاق، توسط وزارت اطلاعات (ماده ۴۴) ۲۵۲
- ❖ مبحث چهل و چهار: سقوط مجازات اعدام و حبس ابد در صورت حصول شرایط (ماده ۴۵) ۲۵۲
- ◀ گفتار اول: موارد تشدید و تخفیف ماده ۴۵ الحاقی ۲۵۳
- ◀ گفتار دوم: شرایط حصول ماده ۴۵ الحاقی ۲۵۴
- بند اول: کشیدن سلاح، حین ارتکاب جرم ۲۵۴
- بند دوم: همراه داشتن سلاح گرم یا شکاری به قصد مقابله با مأموران ۲۵۶
- بند سوم: سردسته بودن مرتکب ۲۵۶
- بند چهارم: سرمایه‌گذاری یا پشتیبانی مالی مرتکب ۲۵۷
- بند پنجم: سوءاستفاده از اطفال و نوجوانان، برای ارتکاب ۲۵۷
- بند ششم: سوءاستفاده از مجانین، برای ارتکاب ۲۵۷
- بند هفتم: سابقه محکومیت مرتکب به اعدام یا حبس ابد یا بیش از ۱۵ سال حبس ۲۵۸
- بند هشتم: نصاب بیش از ۵۰ کیلوگرم در مواد مخدر سنتی ۲۵۸
- بند نهم: نصاب بیش از ۲ کیلوگرم در مواد مخدر صنعتی ۲۵۹
- بند دهم: نصاب بیش از ۳ کیلوگرم در دیگر روان‌گردان‌های صنعتی غیردارویی ۲۵۹
- ◀ گفتار سوم: موارد تشدید ماده ۴۵ الحاقی ۲۵۹
- ◀ گفتار چهارم: موارد تخفیف ماده ۴۵ الحاقی ۲۶۲
- ◀ گفتار سوم: تسری ماده ۴۵ نسبت به مرتکبان، متهمان و مجرمان قبل از ۱۳۹۶/۰۷/۱۲ ۲۶۴
- ❖ مبحث چهل و پنج: عدم منع اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر، توسط مجلس (ماده ۴۶) ۲۶۴
- ❖ مبحث اول: تأثیر عوامل موجهه در جرایم مواد مخدر ۲۶۵
- ◀ گفتار اول: حکم یا اجازه قانون ۲۶۵
- ◀ گفتار دوم: اضطرار ۲۶۵
- ◀ گفتار سوم: امر آمر قانونی ۲۶۶
- ❖ مبحث دوم: تأثیر موانع مسئولیت کیفری در جرایم مواد مخدر ۲۶۷
- ◀ گفتار اول: جنون ۲۶۸
- ◀ گفتار دوم: صغر ۲۶۹
- بند اول: اطفال زیر ۹ سال ۲۶۹
- بند دوم: اطفال ۹ تا ۱۲ سال ۲۶۹
- بند سوم: اطفال ۱۲ تا ۱۵ سال ۲۷۰
- بند چهارم: نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ سال ۲۷۰
- ◀ گفتار سوم: اکراه ۲۷۱
- ◀ گفتار چهارم: مسلوب‌الاختیار شدن در اثر مستی یا مصرف مواد مخدر یا روان‌گردان ۲۷۲

۲۷۵.....	گفتار پنجم: خواب و هیپنوتیزم
۲۷۶.....	فصل سوم: آخرین استراتژی جهت کاستن تبعات کیفری
۲۷۶.....	گفتار اول: استفاده از نهادهای ارفاقی
۲۷۶.....	■ بند اول: معافیت از کیفر
۲۷۷.....	■ بند دوم: تعویق صدور حکم
۲۷۸.....	■ بند سوم: تعلیق اجرای مجازات
۲۷۸.....	۱- اعمال تعلیق اجرای مجازات تا ۵ سال حبس
۲۷۹.....	۲- اعمال تعلیق اجرای مجازات در ضمن صدور حکم در حبس‌های بیش از ۵ سال
۲۸۰.....	۳- اعمال تعلیق اجرای مجازات در ضمن اجرای حکم در حبس‌های بیش از ۵ سال
۲۸۰.....	۴- نحوه درخواست تعلیق اجرای مجازات
۲۸۰.....	۵- غیرقابل تعویق و تعلیق بودن قاچاق عمده مواد مخدر
۲۸۱.....	■ بند چهارم: نظام آزادی مشروط
۲۸۲.....	■ بند پنجم: نظام نیمه‌آزادی
۲۸۳.....	■ بند ششم: نظارت الکترونیکی (یا پابند الکترونیکی)
۲۸۴.....	■ بند هفتم: مجازات‌های جایگزین حبس
۲۸۵.....	گفتار دوم: اسقاط حق تجدیدنظرخواهی یا فرجام‌خواهی (تسلیم به رأی)
۲۸۶.....	گفتار سوم: توبه در جرایم مواد مخدر
۲۸۷.....	■ بند اول: توبه در جرایم مواد مخدر درجه ۶ تا ۸
۲۸۸.....	■ بند دوم: توبه در جرایم مواد مخدر درجه ۱ تا ۵
۲۹۰.....	فصل چهارم: آموزش نحوه دفاع و لایحه‌نویسی در جرایم مواد مخدر
۲۹۰.....	❖ مبحث اول: شرح پرونده حمل ۴/۷۵۰ کیلو حشیش، ۲۹ گرم شیشه و ۱۹ گرم هروئین
۲۹۱.....	گفتار اول: آموزش نحوه دفاع و لایحه‌نویسی
۲۹۲.....	❖ مبحث اول: ایرادات ماهوی
۲۹۲.....	۱- عدم تحقق عنصر مادی جرم افترای عملی از سوی موکل
۲۹۳.....	۲- تعلّق مالکیت سیم‌کارت گزارش‌دهنده به یک فرد افغانی
۲۹۴.....	۳- عدم وجود و احراز هر گونه عنصر روانی
۲۹۵.....	❖ مبحث دوم: ایرادات شکلی
۲۹۶.....	گفتار دوم: نتیجه پرونده در دیوان عالی کشور
۲۹۸.....	گفتار سوم: نتیجه پرونده در دادگاه بدوی، پس از نقض حکم در دیوان
۳۰۰.....	❖ مبحث دوم: نگهداری مقدار ۳۲ کیلوگرم شیشه
۳۰۲.....	گفتار اول: آموزش نحوه دفاع و لایحه‌نویسی
۳۰۹.....	گفتار دوم: نتیجه پرونده
۳۱۰.....	❖ مبحث سوم: حمل ۹۰۰ کیلوگرم تریاک با شناور
۳۱۲.....	گفتار اول: آموزش نحوه دفاع و لایحه‌نویسی

۳۳۶.....	گفتار دوم: نتیجه پرونده در دیوان عالی کشور
۳۳۷.....	فصل پنجم: بررسی و تحلیل انواع آراء قضایی در خصوص جرایم مواد مخدر
۳۳۷.....	❖ مبحث اول: نگهداری ۱۲۵ گرم هروئین، ۳۵ گرم شیشه و حمل ۲۵۰ گرم هروئین
۳۳۹.....	گفتار اول: بررسی عنصر قانونی
۳۳۹.....	گفتار دوم: بررسی عنصر مادی
۳۴۰.....	گفتار سوم: بررسی عنصر روانی
۳۴۰.....	❖ مبحث دوم: ضبط خودرو حامل مواد روان گردان
۳۴۲.....	گفتار اول: احراز مالکیت متهم، نسبت به خودرو حامل مواد
۳۴۲.....	گفتار دوم: احراز مالکیت متهم از طریق بازجویی از اشخاص مدعی
۳۴۳.....	❖ مبحث سوم: مشارکت در حمل و نگهداری جمعاً مقدار ۳۰/۳۵۰ کیلو گرم هروئین و شیشه
۳۴۶.....	گفتار اول: عدم تأثیر جهل متهم به میزان و نوع مواد
۳۴۷.....	گفتار دوم: عدم استناد به جهات فرجام خواهی
۳۴۷.....	❖ مبحث چهارم: نگهداری مقدار ۱۱۸ کیلوگرم هرویین
۳۵۰.....	گفتار اول: عدم تأثیر انکار در صورت وجود ادله قابل استناد
۳۵۱.....	گفتار دوم: لزوم توزین مواد مخدر و تعیین خالصی آن
۳۵۱.....	❖ مبحث پنجم: حمل ۵ کیلوگرم و ۸۰۰ گرم هروئین
۳۵۳.....	گفتار اول: بررسی عنصر قانونی
۳۵۳.....	گفتار دوم: بررسی عنصر مادی
۳۵۳.....	گفتار سوم: عدم تأثیر جهل متهم به نوع مواد
۳۵۴.....	فصل ششم: نحوه درخواست عفو، نسبت به مجازات اعدام در جرایم مواد مخدر
۳۵۴.....	❖ مبحث اول: انواع کمیسیون عفو، تخفیف و تبدیل مجازات
۳۵۴.....	❖ مبحث دوم: اعضای کمیسیون استانی
۳۵۴.....	❖ مبحث سوم: اعضای کمیسیون مرکزی
۳۵۵.....	❖ مبحث چهارم: اشخاص صالح، جهت درخواست عفو از کمیسیون
۳۵۵.....	❖ مبحث پنجم: مدارک مورد نیاز، جهت درخواست عفو از کمیسیون
۳۵۵.....	❖ مبحث ششم: نحوه عملکرد کمیسیون استانی
۳۵۶.....	❖ مبحث هفتم: مهلت قانونی کمیسیون استانی یا مرکزی برای اتخاذ تصمیم
۳۵۶.....	❖ مبحث هشتم: سیاست های عفو، تخفیف و تبدیل مجازات
۳۵۷.....	❖ مبحث نهم: عدم شمول امتیاز عفو به قاچاقچیان حرفه ای مواد مخدر
۳۵۷.....	❖ مبحث دهم: امکان درخواست عفو برای مرتبه دوم
۳۵۷.....	❖ مبحث یازدهم: امکان درخواست عفو از سوی محکومان فاقد شرایط مندرج در آیین نامه
۳۵۸.....	فهرست منابع:

فصل اول: کلیات (صلاحیت، مرور زمان و رسیدگی غیابی)

در این فصل، سعی خواهد شد، کلیات مربوط به جرایم مواد مخدر از قبیل: صلاحیت، مرور زمان، ترتیب رسیدگی، مرجع صالح جهت اعتراض و همچنین رسیدگی غیابی مورد بررسی قرار گیرد.

❖ مبحث اول: مقدمه‌ای از مواد مخدر یا روان‌گردان

می‌توان گفت مواد مخدر یا روان‌گردان، موادی هستند که از ترکیبات طبیعی یا شیمیایی تشکیل شده که با مصرف آن‌ها از طرق متعدد از قبیل: استنشاق (یعنی بوییدن)، خوردن، بلعیدن، جُویدن، تزریق، چشیدن، آشامیدن از طریق مخلوط کردن با مایع‌های مختلف، مالیدن به لثه یا آلت تناسلی یا مقعد، شیاف کردن و هر روش دیگری که از آن طریق وارد بدن شود، عملکرد بدن و غالباً سیستم عصبی، تحت تأثیر قرار گرفته و نتایج مختلفی مانند: بالا رفتن انرژی، توهم، تسکین موقت درد، احساس لذت، سرمستی، خواب، جُرت زدن، نعشه‌گی، آرامش موقت، احساس رضایت موقت، نامرتب شدن عادت ماهانه و مشکل در باروری برای بانوان را به همراه خواهد داشت.

بدیهی است که عوارض مصرف مواد مخدر یا روان‌گردان به صورت مستمر و گاهاً، حتی برای یک مرتبه، همیشه خانمان‌سوز و غالباً غیرقابل جبران یا درمان می‌باشد. عوارضی نظیر: خُماری، احساس درد شدید، جنون، بی‌اشتهایی، لاغری، طرد شدن از خانواده و جامعه، بی‌انگیزگی، نامیدی، میل به خودکشی، میل به ارتکاب جرم یا جنایت، رفتارهای خشونت‌آمیز، ترس، بی‌تفاوتی و عدم احساس مسئولیت، کاهش فعالیت‌های اجتماعی و تفریح، پارانویا (سوءظن شدید)، حملات پانیک، پرخاشگری، افسردگی، اضطراب، وابستگی روانی مزمن، عقونت یا کبودی‌های مداوم، خواب‌آلودگی، احساس تهوع، اُفت انرژی و سایر آسیب‌های جسمی، روحی و روانی از نتایج مصرف مواد مخدر یا روان‌گردان می‌باشد.

❖ مبحث دوم: مقررات رسیدگی به جرائم مواد روان‌گردان‌های صنعتی غیرداروئی

طبق تبصره ۲ ماده ۱ قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۱۳۸۹/۰۵/۰۹، رسیدگی به جرائم مواد روان‌گردان‌های صنعتی غیرداروئی، تابع مقررات رسیدگی به جرائم مواد مخدر می‌باشد. بنابراین، هیچ تفاوتی در نحوه رسیدگی، صدور حکم یا اجرای مجازات، فی‌مابین مواد مخدر سنتی و صنعتی وجود ندارد. ضمناً، مقررات رسیدگی به جرایم مواد مخدر (اعم از سنتی و صنعتی)، طبق قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۱۳۷۶/۰۸/۱۷ خواهد بود و در موارد سکوت، مقررات قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۴/۰۳/۲۴، ملاک خواهد بود.

❖ مبحث سوم: صلاحیت تحقیقات، رسیدگی و اعتراض به احکام مواد مخدر

در این گفتار، سعی می‌گردد، صلاحیت مرجع تحقیقات مقدماتی و رسیدگی به جرایم مواد مخدر با توجه به نوع، میزان مواد و مرتکبان آن و همچنین مرجع صالح، جهت اعتراض به احکام صادره در خصوص این جرایم، مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

◀ گفتار اول: مرجع صالح جهت انجام تحقیقات مقدماتی در جرایم مواد مخدر

در این گفتار، مرجع صالح، جهت انجام تحقیقات مقدماتی در کلیه جرایم مواد مخدر با توجه به میزان مجازات آن‌ها، بررسی خواهد شد.

■ بند اول: صلاحیت دادرسی عمومی و انقلاب در جرایم مواد مخدر درجه ۱ تا ۶

طبق ماده ۲۲ قانون آیین دادرسی کیفری، تحقیقات مقدماتی جرایمی که رسیدگی به آن‌ها در صلاحیت دادگاه‌های انقلاب، کیفری یک و کیفری دو است، برعهده دادرسی عمومی و انقلاب می‌باشد. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که تحقیقات مقدماتی جرایم مواد مخدر با مجازات قانونی اعدام، حبس ابد و تعزیری درجه ۱ تا ۶ در دادرسی عمومی و انقلاب و رسیدگی به آن‌ها در دادگاه انقلاب (با وحدت یا تعدد قاضی) خواهد بود. به عبارت ساده، در جرایم مواد مخدر با مجازات مذکور، دادرسی عمومی و انقلاب، تحقیقات مقدماتی را انجام داده و در صورت وجود ادله و مدارک کافی، پرونده را با کیفرخواست دادستان، جهت رسیدگی به دادگاه انقلاب ارسال می‌نماید.

مثال ۱: آقای (الف) در شهرستان کوهدشت، مرتکب کشت خشخاش برای مرتبه سوم با مجازات قانونی ۲ تا ۵ سال حبس (یعنی تعزیری درجه ۵) شده است. بدیهی است که دادرسی عمومی و انقلاب کوهدشت، تحقیقات مقدماتی جرم مزبور را انجام داده و پرونده را پس از صدور کیفرخواست، توسط دادستان به دادگاه انقلاب کوهدشت ارسال خواهد کرد.

مثال ۲: آقای (الف) در شهرستان کوهدشت، مرتکب نگهداری ۲۵ گرم هروئین با مجازات قانونی ۱۰ تا ۱۵ سال حبس (یعنی تعزیری درجه ۳) شده است. بدیهی است که دادرسی عمومی و انقلاب کوهدشت، تحقیقات مقدماتی جرم مزبور را انجام داده و پرونده را پس از صدور کیفرخواست، توسط دادستان به دادگاه انقلاب کوهدشت ارسال خواهد کرد.

نتیجه اینکه، تحقیقات مقدماتی جرایم مواد مخدر با مجازات قانونی سلب حیات، حبس ابد و تعزیری درجه ۱ تا ۶ در دادرسی عمومی و انقلاب و با صدور کیفرخواست به عمل می‌آید.

■ بند دوم: صلاحیت دادگاه انقلاب در جرایم مواد مخدر درجه ۷ و ۸

طبق ماده ۳۴۰ قانون آیین دادرسی کیفری، جرائم تعزیری درجه ۷ و ۸، به طور مستقیم در دادگاه مطرح می‌شود. به عبارت ساده، تحقیقات مقدماتی و همچنین رسیدگی به جرایم تعزیری درجه ۷ و ۸، به صورت توأمان و مستقیم در دادگاه به عمل می‌آید. لذا در این جرایم، دیگر نیازی به صدور کیفرخواست نبوده و دادگاه صالح، رأساً، اقدام به تحقیقات مقدماتی کرده و سپس، رسیدگی می‌نماید.

حال سوالی که مطرح می‌شود، این است که آیا در قانون مبارزه با مواد مخدر، جرایم درجه ۷ و ۸ وجود دارد یا خیر؟ و اگر وجود دارد، تحقیقات مقدماتی و رسیدگی به آن‌ها در صلاحیت کدام مرجع قضایی خواهد بود؟

اولاً، طبق بندهای (۱) مواد ۴، ۵ و ۸ قانون مبارزه با مواد مخدر، برخی از جرایم موضوع این قانون (مانند فروش تریاک تا ۵۰ گرم یا نگهداری گراس تا ۵۰ گرم یا فروش شیشه تا ۵ سانتی گرم)، دارای مجازات قانونی جزای نقدی درجه ۷ (یعنی بیش از ۱۰ تا ۲۰ میلیون تومان) می‌باشند. ثانیاً، از طرفی طبق ماده ۳۴۰ قانون آیین دادرسی کیفری و بند ۱۰ ماده ۱۲ قانون شوراهای حل اختلاف، تحقیقات مقدماتی و رسیدگی به جرایم تعزیری درجه ۷ و ۸ (اعم از عمدی یا غیرعمدی)، هر دو به طور مستقیم و توأمان در دادگاه صلح یا دادگاه کیفری دو به عمل می‌آید. به عبارت ساده، در این جرایم، لزومی به صدور کیفرخواست نبوده و دادگاه، رأساً، تحقیقات و رسیدگی را انجام می‌دهد. ثالثاً، طبق بند (پ) ماده ۳۰۳ قانون آیین دادرسی کیفری، رسیدگی به جرایم مواد مخدر در صلاحیت دادگاه انقلاب می‌باشد. بنابراین، تحقیقات مقدماتی و رسیدگی به جرایم مواد مخدر با مجازات قانونی درجه ۷ یا ۸ به طور مستقیم و توأمان در دادگاه انقلاب به عمل می‌آید. ضمناً، نظریه مشورتی شماره ۷/۹۵/۱۸۴۴ مورخ ۱۳۹۵/۰۸/۰۵ و رویه قضایی حاکم نیز، بر همین منوال می‌باشد.

نتیجه اینکه، تحقیقات مقدماتی جرایم مواد مخدر با مجازات قانونی درجه ۷ و ۸ در دادگاه انقلاب و بدون صدور کیفرخواست به عمل می‌آید.

■ بند سوم: مرجع صالح جهت تحقیقات در صورت تجمیع درجات ۱ تا ۶ با درجات ۷ و ۸

با توجه به اینکه تحقیقات مقدماتی در جرایم مواد مخدر درجه ۱ تا ۶ در دادسرای عمومی و انقلاب و درجه ۷ و ۸، مستقیماً در دادگاه انقلاب به عمل می‌آید، لذا سوالی که در این جا مطرح می‌شود، این است که «چنانچه شخصی، مرتکب یک یا چند فقره از جرایم مواد مخدر با مجازات قانونی درجه ۱ تا ۶ به همراه یک یا چند فقره از جرایم مواد مخدر با مجازات قانونی ۷ و ۸ گردد، آیا

مرجع انجام تحقیقات در درجات ۱ تا ۶، دادسرای عمومی و انقلاب و در درجات ۷ و ۸، دادگاه انقلاب خواهد بود؟»

در پاسخ به این سوال، در وهله اول، ماده ۳۱۳ قانون آیین دادرسی کیفری را مدنظر قرار می‌دهیم. طبق ماده مذکور، «به اتهامات متعدد متهم، باید با رعایت صلاحیت ذاتی، توأمان و یکجا در دادگاهی رسیدگی شود که صلاحیت رسیدگی به جرم مهمتر را دارد». در وهله دوم، رأی وحدت رویه شماره ۸۷۵ را به شرح ذیل، مدنظر قرار می‌دهیم.

رأی وحدت رویه شماره ۸۷۵ مورخ ۱۴۰۴/۱۰/۲۳
مستفاد از بند «ب» تبصره ۴ ماده ۱۲ قانون شوراهای حل اختلاف مصوب ۱۴۰۲ و تبصره‌های ۱ و ۲ ماده ۳۱۴ قانون آیین دادرسی کیفری، رابطه صلاحیت دادگاه صلح با دادگاه‌های کیفری و دادسراها، نسبی است، لذا در مواردی که فردی، همزمان با ارتکاب جرم عمدی تعزیری که مجازات آن درجه ۷ یا ۸ است، مرتکب جرم دیگری از درجه بالاتر (یعنی درجه ۱ تا ۶) گردد و رسیدگی به آن در صلاحیت مرجع قضایی دیگری (دادسرا) باشد، با توجه به لزوم وحدت دادرسی و جلوگیری از صدور آراء متفاوت، مطابق ماده ۳۱۳ قانون یاد شده، به اتهامات متعدد وی به صورت توأمان در مرجعی که صلاحیت رسیدگی به جرم مهمتر را دارد، رسیدگی خواهد شد.

مستفاد از ماده ۳۱۳ و رأی وحدت رویه مذکور، می‌توان نتیجه گرفت که با توجه به اینکه دادسرای عمومی و انقلاب با دادگاه انقلاب، در انجام تحقیقات مقدماتی نسبت به جرایم مواد مخدر، از لحاظ ذاتی، با یکدیگر اختلافی ندارند؛ لذا، برای جلوگیری از تصمیمات متناقض، اطلاع دادرسی و همچنین تحمیل هزینه‌های دادرسی و اداری به سیستم قضایی، دادسرای عمومی و انقلاب، صلاحیت انجام تحقیقات مقدماتی کلیه جرایم فوق را خواهد داشت.

مثال: آقای (الف)، مرتکب فروش ۴۰ گرم تریاک با مجازات قانونی تا ۵۰ ضربه شلاق (یعنی تعزیری درجه ۷) و همچنین حمل ۱۵ گرم هروئین با مجازات قانونی ۵ تا ۸ سال حبس (یعنی تعزیری درجه ۴) می‌شود. بدیهی است که تحقیقات مقدماتی هر دو جرم مزبور، توسط دادسرای عمومی و انقلاب به عمل خواهد آمد. دادسرا نیز، پس از تکمیل تحقیقات، در صورت وجود ادله کافی، با صدور کیفرخواست واحد، پرونده را جهت رسیدگی به هر دو اتهام مزبور به دادگاه انقلاب ارسال خواهد کرد.

◀ گفتار دوم: مرجع صالح جهت رسیدگی به جرایم مواد مخدر

طبق بند (پ) ماده ۳۰۳ قانون آیین دادرسی کیفری، رسیدگی به تمام جرایم مربوط به مواد مخدر، روان گردان و پیش سازهای آن (اعم از کشت، تولید، خرید، فروش، توزیع، حمل، نگهداری و قاچاق) در صلاحیت دادگاه انقلاب می باشد. طبق ماده ۲۹۷ قانون فوق الذکر، دادگاه انقلاب در مرکز هر استان و به تشخیص رئیس قوه قضائیه در حوزه قضایی شهرستان ها تشکیل می شود.

طبق ماده مذکور، به جرایم مواد مخدر با مجازات قانونی سلب حیات، حبس ابد و یا تعزیر درجه ۱ تا ۳ در دادگاه انقلاب با تعدد قضات (یعنی با حضور یک رئیس و دو مستشار) رسیدگی می شود که البته با حضور دو عضو نیز، رسمیت خواهد داشت. همچنین، به جرایم فوق که مجازات قانونی آن ها، غیر از مجازات جرایم موضوع ماده ۳۰۲ (یعنی مشمول تعزیر درجه ۴ تا ۸) باشد در دادگاه انقلاب با وحدت قاضی (یعنی با حضور رئیس یا دادرس علی البدل یا یک مستشار) رسیدگی می شود. پس می توان نتیجه گرفت که به جرایم مواد مخدر با مجازات قانونی تا ۱۰ سال حبس (یعنی تعزیری درجه ۴ تا ۸) در دادگاه انقلاب با وحدت قاضی و بیش از ۱۰ سال حبس (یعنی تعزیری درجه ۱ تا ۳) در دادگاه انقلاب با تعدد قاضی، رسیدگی خواهد شد.

■ بند اول: صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر در حوزه قضایی بخش

در پاسخ به این سوال که آیا دادگاه عمومی بخش، نسبت به جرایم مواد مخدر که در حوزه قضایی بخش، واقع می شوند، صلاحیت دارد یا نه؟ باید چنین پاسخ داد که: اولاً، طبق ماده ۲۹۹ قانون آیین دادرسی کیفری، دادگاه عمومی بخش، نسبت به تمامی جرائمی که در صلاحیت دادگاه کیفری دو است، صلاحیت رسیدگی دارد. ثانیاً، طبق مواد ۲۹۴ و ۳۰۱ قانون فوق الذکر، دادگاه کیفری دو و دادگاه انقلاب به لحاظ ذاتی با یکدیگر اختلاف دارند. لذا، دادگاه عمومی بخش، همانند دادگاه کیفری دو، صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر را نخواهد داشت. ثالثاً، مستفاد از تبصره ۱ ماده ۲۹۶ و همچنین تبصره ماده ۲۹۷ قانون مذکور، در حوزه هایی که دادگاه انقلاب، تشکیل نشده است (مانند حوزه قضایی بخش)، به جرائم موضوع صلاحیت آن در نزدیکترین دادگاه انقلاب در حوزه قضائی آن استان رسیدگی می شود.

مثال: در بخش لاریجان از توابع شهرستان آمل از استان مازندران، مقداری مواد مخدر کشف می شود. بدیهی است با توجه به اینکه دادگاه عمومی بخش لاریجان، صلاحیت رسیدگی به این جرم را ندارد، لذا به جرم مذکور در نزدیکترین دادگاه انقلاب در حوزه قضائی استان مازندران رسیدگی خواهد شد.

■ بند دوم: صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر توسط اطفال و نوجوانان

آنچه که در خصوص صلاحیت دادگاه انقلاب، نسبت به جرایم مواد مخدر که توسط اطفال و نوجوانان ارتکاب می‌یابد، قابل طرح است، این می‌باشد که طبق مواد ۳۰۴ و ۳۱۵ قانون آیین دادرسی کیفری، دادگاه انقلاب، مختص اشخاص ۱۸ سال و بالاتر می‌باشد. به عبارت ساده‌تر، به جرایم مواد مخدر که توسط اطفال و نوجوانان زیر ۱۸ سال ارتکاب می‌یابد (فارق از میزان مجازات آن)، مطلقاً در دادگاه انقلاب رسیدگی نمی‌شود. لذا قانونگذار در تشخیص مرجع صالح، جهت رسیدگی به جرایم مواد مخدر، توسط این اشخاص، بلوغ را مدنظر قرار داده است. به تعبیری دیگر، صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر، توسط نابالغ‌ها با صلاحیت رسیدگی به این جرایم، توسط بالغ‌ها، متفاوت می‌باشد.

۱- صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر توسط نابالغ‌ها

طبق ماده ۳۰۴ قانون آیین دادرسی کیفری، به جرائم مواد مخدر که مرتکبان آن، اشخاص نابالغ (یعنی دختر زیر ۹ سال و پسر زیر ۱۵ سال) باشد یا هر میزان مجازاتی (اعم از اینکه مشمول مجازات موضوع بندهای «الف» تا «ت» ماده ۳۰۲ باشد، یا نباشد)، مطلقاً در دادگاه اطفال و نوجوانان رسیدگی خواهد شد.

مثال ۱: پسر ۱۴ ساله‌ای، مرتکب نگهداری ۵۰ کیلوگرم هروئین (با مجازات قانونی اعدام) می‌شود، بدیهی است که به جرم وی که نابالغ می‌باشد در دادگاه اطفال و نوجوانان رسیدگی خواهد شد.

مثال ۲: دختر ۸ ساله‌ای، مرتکب حمل ۲ کیلوگرم تریاک (با مجازات قانونی ۲ تا ۵ سال حبس) می‌شود، بدیهی است که به جرم وی که نابالغ می‌باشد در دادگاه اطفال و نوجوانان رسیدگی خواهد شد.

۲- صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر توسط بالغ‌ها

حال در خصوص مرجع صالح، جهت رسیدگی به جرائم مواد مخدر که مرتکبان آن، اشخاص بالغ زیر ۱۸ سال (یعنی دختر ۹ تا ۱۸ سال و پسر ۱۵ تا ۱۸ سال) باشد، دو حالت قابل تصور است:

حالت اول: طبق ماده ۳۱۵ قانون آیین دادرسی کیفری، اگر این اشخاص (یعنی بالغ زیر ۱۸ سال)، مرتکب جرائم مواد مخدر با مجازات موضوع بندهای «الف» تا «ت» ماده ۳۰۲ (یعنی جرایم سنگین مانند سلب حیات یا حبس تعزیری درجه ۱ تا ۳) شوند در دادگاه کیفری یک ویژه رسیدگی به جرائم نوجوانان رسیدگی خواهد شد. البته لازم به شرح است که متهم از کلیه امتیازاتی که در دادگاه اطفال و نوجوانان اعمال می‌شود، بهره‌مند می‌گردد.

۳۰ | مواد مخدر از قانون تا رویه محاکم

مثال: دختر ۱۰ ساله‌ای، مرتکب اخفای ۴ کیلوگرم شیشه (با مجازات قانونی اعدام) می‌شود، بدیهی است که به جرم وی که بالغ می‌باشد در دادگاه کیفری یک ویژه رسیدگی به جرائم نوجوانان رسیدگی خواهد شد.

حالت دوم: اگر این اشخاص (یعنی بالغ زیر ۱۸ سال)، مرتکب جرائم مواد مخدر با مجازات غیرموضوع بندهای «الف» تا «ت» ماده ۳۰۲ (یعنی جرائم سبک مانند تعزیری درجه ۴ تا ۸) شوند در دادگاه اطفال و نوجوانان رسیدگی خواهد شد.

مثال: دختر ۱۰ ساله‌ای، مرتکب حمل ۵ کیلوگرم تریاک (با مجازات قانونی ۲ تا ۵ سال حبس) می‌شود، بدیهی است که به جرم وی که بالغ می‌باشد در دادگاه اطفال و نوجوانان رسیدگی خواهد شد.

■ **بند سوم: صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر توسط روحانیون**

طبق ماده ۱۳ آئین‌نامه دادرسی و دادگاه‌های ویژه روحانیت، مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام (مورخ ۱۳۸۴/۰۹/۰۵)، تحقیقات و رسیدگی به کلیه جرایم روحانیون (مانند جرایم مواد مخدر) در صلاحیت دادرسی و دادگاه‌های ویژه روحانیت می‌باشد. بنابراین، تفاوتی ندارد که مرتکب روحانی، در راستای شغلش، مرتکب جرایم مواد مخدر شود یا عدم راستای شغلش. در هر حال، تحقیقات در جرایم مواد مخدر که مرتکب آن، روحانی باشد در دادرسی ویژه روحانیت و رسیدگی به این جرایم در دادگاه ویژه روحانیت به عمل خواهد آمد.

■ **بند چهارم: صلاحیت رسیدگی به جرایم مواد مخدر توسط نظامیان**

قانونگذار در ماده ۵۹۷ قانون آیین دادرسی کیفری در خصوص صلاحیت رسیدگی به جرایم مربوط به نظامیان، چنین اشعار می‌دارد: «به جرایم مربوط به وظایف خاص نظامی و انتظامی اعضای نیروهای مسلح به جز جرایم در مقام ضابط دادگستری در سازمان قضایی رسیدگی می‌شود». مستفاد از ماده مذکور، با توجه به اینکه جرایم مواد مخدر، جزء جرایم مربوط به وظایف خاص نظامیان محسوب نمی‌شود، لذا به جرائم مواد مخدر مربوط به نیروهای نظامی در دادگاه‌های انقلاب اسلامی رسیدگی می‌شود.

نظریه مشورتی شماره ۷/۸۶۸۵ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۰۲

کشف اعتیاد فرد نظامی در پادگان، موجب صلاحیت دادرسی و دادگاه نظامی نمی‌شود؛ بلکه رسیدگی به آن، کمافی السابق در صلاحیت دادرسی عمومی و انقلاب و دادگاه انقلاب اسلامی است.